

De filosoof Bergson (1859 -1941) is als continuïteitsfilosoof de geschiedenis ingegaan. In zijn filosofie representeert *durée* of duur de werkelijke tijd. Zij is aanvankelijk bij Bergson dynamische opeenvolging van niet te onderscheiden bewustzijnstoestanden die zich zwiingend in elkaar voortzetten en elkaar wederzijds doordringen. In de *Evolution Créatrice* uit 1907 situeert Bergson *durée* ook in de fysische en biologische processen als *elan vital*. Zo is *durée* ononderbroken continuïteit, maar zodra we haar als concept denken, heffen we haar continuïteit op. Dan verruimteliijken en onderbreken we *durée* en ligt discontinuïteit op de loer. Is in ons bewustzijn alleen sprake van continuïteit of ook van discontinuïteit? Immers in de melodie van de tijd is discontinuïteit te horen als onvoorziene gebeurtenis, nieuwe dissonant, crisis of verschil.

Dit proefschrift reconstrueert het *durée*begrip van Bergson vanuit antieke filosofische bronnen, de moderne filosofie, de filosofische hoofdstromen rond 1900, maar ook vanuit de Franse traditie daarna. Vroege critici van Bergson zoals Arthur Lovejoy en vrienden zoals Jacques Chevalier en William James brengen het probleem van discontinuïteit in de ervaring van de *durée* al ter sprake. Jean Wahl en Jean Hyppolite wijzen op breuken in het hart van de *durée*, terwijl Gaston Bachelard het bergsoniaanse continuïteitsdenken duidelijk bestrijdt. Vladimir Jankélévitch en Gabriël Marcel ontdekken in de continue *durée* discontinuïteiten in de vorm van tussenruimtes waarin existentiële angst en zorg zich nestelen. Gilles Deleuze als Bergsons meest recente erfgenaam wijst op herhaalde tijdsplitsing in een bewustzijn dat als reflexiviteit van zichzelf verschilt. Het proefschrift laat ten slotte zien hoe deze deleuziaanse interpretatie van *durée* zich verhoudt tot Kairos als gunstig moment, onvoorziene nieuwheid, toeval, crisis en discontinuïteit.